

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-206 AKADEMİK YILI GÜZ DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ BÖLÜMÜ TÜRK-İSLAM DÜŞÜNCE TARİHİ DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	10.12.2025
		Revizyon No:	1
		Sayfa:	1/8

Ders Kodu	Ders Adı	Zorunlu (Z) / Seçmeli (S)	Yıl	Yarı Yıl	Anabilim Dalı
İLA454	Türk-İslam Düşünce Tarihi	Z	2025-2026	BAHAR	Türk-İslam Düşünce Tarihi
Haftalık Ders Saati, Kredi, AKTS		Teori	Uygulama	Kredi	AKTS
		2	0	2	4

GENEL BİLGİLER

Dersin Amacı

Türk-İslam düşüncesini, bu düşünce kültüründe yetişmiş veya katkıda bulunan düşünürleri tanıtmak. Türklerin İslam'ı kabulünden sonra ivme kazanan bu katkıyı, Fârâbî, Mâtürîdî, Ahmed Yesevî, Yusuf Has Hâcîb, Kaşgarlı Mahmud gibi düşünürler üzerinden incelemek ve siyasal, toplumsal ve kültürel bağlamda etkilerini ortaya çıkarmak. Buna ilave olarak Cumhuriyet dönemi Türk düşün hayatını tanıtmaktır.

Dersin İçeriği

Türk düşüncesinin tarihi seyri ve temelleri ve siyasal, toplumsal ve kültürel bağlamda Türk İslam düşüncesine etki etmiş düşünürler dersin içeriğini oluşturmaktadır.

Dersin Kitabı / Malzemesi / Önerilen Kaynaklar

- 1) Yıldız, Mustafa. Türk Siyasal Bilgeliğinin Kadim Kapıları. İstanbul: Ötüken Yayınları, 2017.
- 2) Fârâbî. *İdeal Devlet*. çev. Ahmet Arslan. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2017.
- 3) Ahmed Yesevî, *Dîvân-ı Hikmet*. haz. Hayati Bice, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2015.
- 4) Yusuf Has Hacıb. *Kutadgu Bilig*. Çev. Reşit Rahmeti Arat, Ankara: TTK Yayınları, 1998.
- 5) Gökyay, Orhan Şaik. *Dedem Korkudun Kitabı*. İstanbul: Kabalcı Yayınevi. 2006.
- 6) Ebu Hanife, e-Âlim, ve'l-Müteallim, el-Fıkhu'l-Ekber, el-Fıkhu'l-Ebsat, el-Vasiyye, *İmâm-ı Â'zam'ın Beş Eseri* içinde, çev. Mustafa Öz, İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 2014.

T.C.
ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ
2025-206 AKADEMİK YILI GÜZ DÖNEMİ
İLAHİYAT FAKÜLTESİ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ BÖLÜMÜ
TÜRK-İSLAM DÜŞÜNCE TARİHİ DERSİ
DERS İZLENCE FORMU

Doküman No:	ARÜ.FR.004
İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
Revizyon Tarihi:	10.12.2025
Revizyon No:	1
Sayfa:	2/8

Planlanan Öğrenme Etkinlikleri ve Öğretme Yöntemleri

Anlatım, Soru-Cevap, Tartışma.

Ders İçin Önerilen Diğer Hususlar

Derse hazırlıklı gelmesi önerilir.

Dersi Veren Öğretim Elemanı / Yardımcıları

Ders Yürütücüsü: Prof. Dr. Mustafa YILDIZ

Dersin Verilişi

Dersler yüz yüze eğitim formatında işlenmektedir.

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-206 AKADEMİK YILI GÜZ DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ BÖLÜMÜ TÜRK-İSLAM DÜŞÜNCE TARİHİ DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	10.12.2025
		Revizyon No:	1
		Sayfa:	3/8

Hafta	Konu
1. Hafta	Düşünce ve bilim kavramlarının muhteva analizi.
2. Hafta	Türklerin İslamlaşma süreci, nedenleri ve sonuçları
3. Hafta	İnsan doğası ve Siyaset Üzerine: İmam-ı Azam Ebu Hanife
4. Hafta	Din-Siyaset İlişkileri Üzerine: Fârâbî
5. Hafta	Din-Siyaset İlişkileri Üzerine: Mâturîdî
6. Hafta	Türk Bilgelik Geleneği Üzerine: Hoca Ahmed Yesevî
7. Hafta	Türk Bilgelik Geleneği Üzerine: Hoca Ahmed Yesevî
Ara Sınav	
8. Hafta	Gelenek ve Toplumsal Değişim Üzerine: Kutadgu Bilig
9. Hafta	Gelenek ve Toplumsal Değişim Üzerine: Kutadgu Bilig
10. Hafta	Dilin Siyasal İşlevi Üzerine: Dîvân-ü Lügât'it-Türk
11. Hafta	Birey, Toplum ve İktidar İlişkileri Üzerine: Dedem Korkud'un Kitabı
12. Hafta	Birey, Toplum ve İktidar İlişkileri Üzerine: Dedem Korkud'un Kitabı
13. Hafta	Hilmi Ziya Ülken ve Türk-İslam Düşüncesi
14. Hafta	Nihat Keklik ve Türk-İslam Felsefesi
Final Sınavı + Bütünleme Sınavı	

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-206 AKADEMİK YILI GÜZ DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ BÖLÜMÜ TÜRK-İSLAM DÜŞÜNCE TARİHİ DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	10.12.2025
		Revizyon No:	1
		Sayfa:	4/8

DEĞERLENDİRME		
Etkinlik	Adet	Ağırlık (%)
Vize	1	40
Final	1	60
Diğer (Ödev, Sunum, Sözlü, Derse Katılım, Grup Çalışması, vb.)	-	-
Toplam		%100

ÖĞRENME ÇIKTILARI (ÖÇ)	
ÖÇ 1	Türklerin İslam'ı kabulüyle ortaya çıkan düşünsel ve ilmi ürünleri tanır.
ÖÇ 2	Türk-İslam düşünce tarihi ve temsilcileri hakkında bilgi sahibi olur.
ÖÇ 3	Türk-İslam düşüncesi ile ilgili kavram ve fikirleri günümüz Türk-İslam düşüncesi ile ilişkilendirir.
ÖÇ 4	Türk-İslam dünyasındaki güncel meseleleri, Türk-İslam düşünce tarihi perspektifinden yorumlar.
ÖÇ 5	Türk-İslam düşünce dünyasının beşeri bilimlere katkılarını özetler.
ÖÇ 6	Türk- İslam kültürü bünyesinde gelişen zihinsel sorunları cevaplar.
ÖÇ 7	Modern düşüncenin gerisinde yatan düşünsel faaliyetleri değerlendirir.
ÖÇ 8	Düşün hayatının Cumhuriyet dönemindeki görünümüne dair yorumda bulunur.

		Doküman No:	ARÜ.FR.004
--	--	--------------------	------------

T.C.
ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ
2025-206 AKADEMİK YILI GÜZ DÖNEMİ
İLAHİYAT FAKÜLTESİ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ BÖLÜMÜ
TÜRK-İSLAM DÜŞÜNCE TARİHİ DERSİ
DERS İZLENCE FORMU

İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
Revizyon Tarihi:	10.12.2025
Revizyon No:	1
Sayfa:	5/8

	PÖ Ç 1	PÖ Ç 2	PÖ Ç 3	PÖ Ç 4	PÖ Ç 5	PÖ Ç 6	PÖ Ç 7	PÖ Ç 8	PÖ Ç 9	PÖ Ç 10	PÖ Ç 11	PÖ Ç 12	PÖ Ç 13	PÖ Ç 14	PÖ Ç 15
ÖÇ 1	4	4	5	3	5	5	4	2	3	3	4	5	5	5	4
ÖÇ 2	4	4	5	3	5	5	4	2	3	3	4	5	5	5	4
ÖÇ 3	4	4	5	3	5	5	4	2	3	3	4	5	5	5	4
ÖÇ 4	4	4	5	3	5	5	4	2	3	3	4	5	5	5	4
ÖÇ 5	4	4	5	3	5	5	4	2	3	3	4	5	5	5	4
ÖÇ 6	4	4	5	3	5	5	4	2	3	3	4	5	5	5	4
ÖÇ 7	4	4	5	3	5	5	4	2	3	3	4	5	5	5	4
ÖÇ 8	4	4	5	3	5	5	4	2	3	3	4	5	5	5	4
0 - Katkı Yok			1 - ÇokDüşükDüzeydeKatkı			2 - DüşükDüzeyde Katkı			3 - Orta DüzeydeKatkı			4 - Yüksek DüzeydeKatkı			5 - Çok Yüksek Düzeyde Katkı

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-206 AKADEMİK YILI GÜZ DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ BÖLÜMÜ TÜRK-İSLAM DÜŞÜNCE TARİHİ DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	10.12.2025
		Revizyon No:	1
		Sayfa:	6/8

DERS-PROGRAM EĞİTİM AMACI (PEA) İLİŞKİSİ

PEA 1. İlahiyat alanında lisans ve lisansüstü eğitiminin niteliğini geliştirmek.	Evet ☒ Hayır ☐
PEA 2. Bilimsel bilgi üretmek.	Evet ☒ Hayır ☐
PEA 3. Fakültemizin iç ve dış paydaş memnuniyetini artırmak.	Evet ☒ Hayır ☐
PEA 4. Sosyal sorumluluk projeleriyle toplumun bilgi düzeyine katkı sağlamak.	Evet ☒ Hayır ☐
PEA 5. İhtiyaç ve talebe göre başta Diyanet İşleri Başkanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığı olmak üzere tüm kamusal veya özel kurum ve kuruluşlarla ilişkileri geliştirmek.	Evet ☒ Hayır ☐
PEA 6. Çeşitli ulusal ve uluslararası akademik etkinlikler yoluyla bireysel, toplumsal ve evrensel insani değerlere katkı sunmak.	Evet ☒ Hayır ☐

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-206 AKADEMİK YILI GÜZ DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ BÖLÜMÜ TÜRK-İSLAM DÜŞÜNCE TARİHİ DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	10.12.2025
		Revizyon No:	1
		Sayfa:	7/8
DERS-PROGRAM ÖĞRENİM ÇIKTISI (PÖÇ) İLİŞKİSİ			
PÖÇ 1. İlahiyat alanında temel kavramları kavrar, kavramlar arası ilişkilere hâkimdir.		Evet ☒ Hayır ☐	
PÖÇ 2. Alanıyla ilgili öğretim programları, öğretim strateji, yöntem ve teknikleri ile ölçme ve değerlendirme bilgisine sahiptir.		Evet ☒ Hayır ☐	
PÖÇ 3. Alanında edindiği kuramsal ve uygulamalı bilgileri; eğitim-öğretim, araştırma ve topluma hizmet alanlarında kullanır.		Evet ☒ Hayır ☐	
PÖÇ 4. İlahiyat alanı için uygun araçları seçer, kullanır, geliştirir ve bilişim teknolojilerinden etkin bir şekilde yararlanır.		Evet ☒ Hayır ☐	
PÖÇ 5. Klasik ve güncel dini meseleleri saptama, tanımlama, yorumlama, formüle etme ve çözme becerisine sahiptir; bu amaçla uygun analiz, sentez ve modelleme yöntemlerini seçer ve uygulamadaki yansımalarını değerlendirir.		Evet ☒ Hayır ☐	
PÖÇ 6. Türkçe ve en az bir yabancı dilde sözlü/yazılı etkin iletişim/hitabet kurma ve anlatım becerisine sahiptir.		Evet ☒ Hayır ☐	
PÖÇ 7. İlahiyat alt dalları ve diğer bilim alanları ile ilişki kurarak disiplinler arası araştırma-inceleme, yorum ve analiz yapar.		Evet ☒ Hayır ☐	
PÖÇ 8. Kendini motive edebilme, bilgiye erişebilme, bilim ve teknolojideki gelişmeleri izleme, zaman yönetimi, kendini sürekli yenileme becerisi ve yaşam boyu öğrenme bilincine sahiptir.		Evet ☒ Hayır ☐	
PÖÇ 9. Bireysel inisiyatif olarak bağımsız çalışır veya ekip üyesi olarak sorumluluk alır.		Evet ☒ Hayır ☐	
PÖÇ 10. Sorumluluğu altındakilerin kişisel ve mesleki alandaki gelişimine yönelik etkinlikleri planlar.		Evet ☒ Hayır ☐	
PÖÇ 11. Uzmanlık bilgisini, toplumsal sorumluluk bilinciyle bilimsel ve ahlaki değerlere uygun olarak kullanır.		Evet ☒ Hayır ☐	
PÖÇ 12. Dini anlayış ve uygulamaların evrensel ve toplumsal boyutlardaki (güvenlik, sağlık, iktisat, çevre, vb.) etkileri ve hukuksal sonuçları konusunda farkındalık sahibidir.		Evet ☒ Hayır ☐	
PÖÇ 13. Değişen hayata ve yeniliğe karşı açık tutuma sahiptir.		Evet ☒ Hayır ☐	
PÖÇ 14. Bilimsel, toplumsal, ekonomik, yasal ve siyasal gelişmelerden haberdardır.		Evet ☒ Hayır ☐	
PÖÇ 15. Edindiği ilahiyat bilgisinin gerekleri doğrultusunda davranır, tutum ve davranışlarıyla topluma örnek olur.		Evet ☒ Hayır ☐	

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-206 AKADEMİK YILI GÜZ DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ BÖLÜMÜ TÜRK-İSLAM DÜŞÜNCE TARİHİ DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	10.12.2025
		Revizyon No:	1
		Sayfa:	8/8

DERS-PROGRAMA ÖZGÜ ÖLÇÜT (PÖÖ) İLİŞKİSİ

PÖÖ 1. Kur'an-ı Kerim bilgisine, doğru tilavet becerisine ve yeterli ezbere sahip olma	Evet ☐ Hayır ☒
PÖÖ 2. Arapça temel kaynakları okuma ve anlama yetkinliğine sahip olma	Evet ☐ Hayır ☒
PÖÖ 3. İtikat, ibadet, ahlak ve muamelata dair usul ve esasları kavrama ve dayandığı temelleri bilme	Evet ☐ Hayır ☒
PÖÖ 4. Kur'an ve sünnet bütünlüğünü esas alan bir yaklaşıma sahip olma	Evet ☐ Hayır ☒
PÖÖ 5. Bütüncül ve sistematik bir dini düşünce ve kavrayışa sahip olma	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ 6. Zaman ve mekâna göre ortaya çıkan farklı dini yaklaşımları doğru anlama ve tutarlı değerlendirme yetkinliğine sahip olma	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ 7. Din istismarı, şiddet, İslam karşıtlığı gibi dine ve topluma zararlı eğilimlere karşı söylem ve tutum geliştirebilme yetkinliğine sahip olma	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ 8. Farklı düşünce ve yorumlar karşısında saygı ve adaleti esas alma yetkinliğine sahip olma	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ 9. Kişi ve kurumlar yerine ilke ve değerleri üstün tutan bir anlayışa sahip olma	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ 10. Dinin temel kaynakları ve bilimsel verilere dayalı din eğitimi ve din hizmetleri verme yetkinliğine sahip olma	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ 11. Toplumsal inanç, ibadet, ahlak, örf ve adetlerini İslam'ın temel kaynakları ışığında yorumlama ve toplumu aydınlatma yetkinliğine sahip olma	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ 12. Dini danışmanlık ve rehberlik bilgi ve becerisine sahip olma	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ 13. Akıl, bilgi, istişare, emanete riayet, ehliyet ve adalet gibi temel değerler/ilkeler ışığında çalışma ve sorumluluk üstlenebilme yetkinliğine sahip olma	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ 14. İslam kültür, sanat ve medeniyeti hakkında temel ve bütüncül bilgilere sahip olma	Evet ☒ Hayır ☐